

บทที่ ๓

ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชากับเวียดนาม

ขบวนการคอมมิวนิสต์ของอดีตอาณานิคมฝรั่งเศสในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีกำเนิดร่วมกันในตอนกลางศตวรรษที่ ๒๕ โดยมีเป้าหมายที่จะต่อสู้เรียกร้องเอกราชจากฝรั่งเศส ในระยะแรกขบวนการเหล่านี้ ซึ่งส่วนมากเป็นขบวนการของชาวยุวน มีลักษณะเป็นขบวนการชาตินิยมไม่มีการรวมกลุ่มและประสานการต่อสู้ระหว่างกัน จนถึงปี ๒๔๗๒ (ค.ศ. ๑๙๒๙) โฮจิมินห์ ผู้นำขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม ชันง็อกมิน ผู้นำขบวนการคอมมิวนิสต์กัมพูชา และพระมหาคำแสน ผู้นำขบวนการคอมมิวนิสต์ลาว ได้ร่วมกันประกาศตั้ง "กรรมกรชั้นนำในภาคส่วนอินโดจีน" แต่ก็ยังปรากฏว่ามีขบวนการฝ่ายซ้ายต่าง ๆ อีกหลายกลุ่มที่เคลื่อนไหว เป็นอิสระจากกันและกัน โดยเฉพาะในแคว้นทั้งสามของเวียดนาม องค์การคอมมิวนิสต์สากลจึงได้มีคำแนะนำให้ขบวนการเหล่านั้น รวมพลัง เขาคายกัน

การปฏิวัติอินโดจีนจะเป็นอันตรายอย่างยิ่งในอนาคตหากไม่มีพรรคคอมมิวนิสต์ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ขณะที่การปลุกเร้ากรรมกรและชาวนากำลังก้าวหน้ายิ่งขึ้นเรื่อย การดึงเลใจและการไม่กล้าตัดสินใจของกลุ่มสองสามกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาแรงควนในการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นสิ่งที่ผิดพลาด สิ่งที่เป็นอันตรายอย่างยิ่งคือความแตกแยกของกลุ่มคอมมิวนิสต์ในปัจจุบัน แนวโน้มแห่งการแตกกร้าวและการขวางซึ่งชัยชนะระหว่างกลุ่มต่าง ๆ จะนำไปสู่ความหายนะอย่างใหญ่หลวงในการปฏิวัติของอินโดจีน ภารกิจสำคัญและแรงควนที่สุดของคอมมิวนิสต์อินโดจีน คือการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ของชนชั้นกรรมาชีพที่มีฐานะ เป็นพรรคคอมมิวนิสต์

ของมวลชน เป็นพรรคที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและเป็นองค์การคอมมิวนิสต์
องค์การเดียวในอินโดจีน^๑

ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๗๓ (ค.ศ. ๑๙๓๐) จึงมีการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีน
(Indochinese Communist Party) ขึ้นภายใต้การนำของโฮจิมินห์^๒ เพื่อ
เป็นองค์การนำของประชาชาติอินโดจีนในการต่อสู้ "เพื่อเอกราชอันสมบูรณ์ของอินโดจีน
และแผนดินสำหรับชาวนา"^๓ และให้เวียคนาม เป็นผู้นำการปฏิวัติในอินโดจีนทั้งหมด
โดยการขยายอิทธิพลไปยังขบวนการต่อต้านฝรั่งเศสในลาวและกัมพูชาจนสามารถ
ตั้งเข้าร่วมในพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้ควย ต่อมาได้มีมติว่า "จะมีการจัดตั้ง
สหพันธรัฐขึ้นภายหลังการปลดแอกประเทศในอินโดจีนจากการเป็นอาณานิคมแล้ว"^๔

การดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีนในระยะแรกส่วนใหญ่จำกัด
ขอบเขตอยู่ในเวียคนามที่ยังคงแบ่งแยกเป็นสามแคว้น คือ ตังเกี๋ย อันนัม และโคชินจีน
สมาชิกพรรคซึ่งมีจำนวนน้อยอยู่แล้วต้องกระจายกันออกปฏิบัติงานในแคว้นทั้งสามก่อน

^๑ข้อเสนอแนะของคอมมิวนิสต์สากล : ปัญหาการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ใน
อินโดจีน อ้างถึงในฝ่ายวันตงและคณะกรรมการศึกษาประวัติศาสตร์พรรคคนงานเวียคนาม,
ประธานโฮจิมินห์ แปลโดย ประสาน มฤคพิทักษ์ (กรุงเทพมหานคร: สัญฐาน,
พฤศจิกายน ๒๕๑๘), หน้า ๗๓-๗๔.

^๒David E. Brown, "Exporting Insurgency: The Communists in
Cambodia," ใน Indochina in Conflict, Joseph J. Zasloff, et al.,
(Massachusetts: Lexington Books, 1972), p.138.

^๓ธรรมนูญพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีน อ้างถึงใน Vietnam Courier,
Kampuchea Dossire I, p.95.

^๔Nayan Chanda, "The Bloody Border: Vietnam Prepares for
a Long War," Far Eastern Economic Review 100 (April 21, 1978):17.

โดยเฉพาะในตั้ง เกีย นอกจากนั้นพวกชาตินิยมอีกหลายกลุ่มที่ไม่นิยมคอมมิวนิสต์ก็ไม่ยอม
 รวมมือควย ฝรั่งเศสก็ได้ดำเนินการปราบปรามอย่างรุนแรง และมีการจับกุมผู้ที่ต้องสงสัย
 วารวมมือกับคอมมิวนิสต์เป็นจำนวนมาก การจับกุมครั้งสำคัญคือในเดือนเมษายน ๒๕๑๗
 (ค.ศ. ๑๙๗๑) ฝรั่งเศสสามารถจับสมาชิกคณะกรรมการภาคตั้ง เกียและสมาชิกบางคน
 ของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีนได้ ประมาณว่าในปี ๒๕๑๕
 (ค.ศ. ๑๙๗๒) มีนักโทษการเมืองเหล่านี้อยู่ ๑๐,๐๐๐ คน^๑ สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์
 แห่งอินโดจีนจำนวนมากจึงได้หลบหนีเข้าไปอยู่ในภาคใต้ของจีน และมีศูนย์กลางสำคัญ
 อยู่ที่วางคัง^๒ ปัจจุบันเหล่านี้มีผลให้การดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีน
 ไม่ได้ผลเท่าที่ควร และแทบจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในลาวและกัมพูชา
 โดยเฉพาะชาวเขมรนอกจากจะไม่เคยได้รับความคิดเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์แล้ว ยังมี
 ความเกลียดชังชาวญวนเป็นเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งด้วย^๓ แต่กระนั้นก็ยังปรากฏ
 เอกสารของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีนที่ออกในปี ๒๕๑๗ (ค.ศ. ๑๙๗๔) ยืนยันว่า
 "ไม่มีการพิจารณาใด ๆ สำหรับการปฏิวัติในกัมพูชาโดยเฉพาะจะมีก็เพียงการปฏิวัติ
 ในอินโดจีนเท่านั้น"^๔

ในปี ๒๕๕๓ (ค.ศ. ๑๙๕๐) ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ญี่ปุ่นได้ขยาย
 อำนาจเข้าแทนที่ฝรั่งเศสในอินโดจีน พรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีนก็พยายามเข้ามี
 บทบาทอีกครั้งหนึ่ง เพื่อต่อต้านญี่ปุ่นและฝรั่งเศส โดยทำการสู้รบในตอนเหนือของ

^๑ Lancaster, The Emancipation of French Indochina, p.83.

^๒ Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea,
 Department of Press and Information, Black Paper..., p.20.

^๓ Ibid.

^๔ Osborne, "Kampuchea and Viet Nam..." p.257.

อินโดจีน โดยเฉพาะบริเวณใกล้พรมแดนจีน เดือนพฤศจิกายน ๒๔๘๓ (ค.ศ. ๑๙๔๐) ที่ประชุมคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีนมีมติว่า "พรรคจะต้องเตรียมการให้พร้อมสำหรับการรับหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ในการนำประชาชนผู้ถูกกดขี่ในอินโดจีนทำการต่อสู้เพื่อโค่นล้ม เสรีภาพและเอกราช"^๑ และต่อมาได้ประกาศจัดตั้งสันนิบาตเพื่อเอกราชของเวียดนาม (The Viet Nam Doc Lap Dong Minh Hoi) หรือเวียดนามห์ และประกาศคว่ำวา การต่อสู้กับญี่ปุ่นและฝรั่งเศสในอินโดจีนจะต้องประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^๒ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๔๘๔ (ค.ศ. ๑๙๔๕) ญี่ปุ่นได้ยึดอำนาจการปกครองอินโดจีนจากฝรั่งเศส และประกาศเอกราชให้แก่เวียดนาม เวียดนามห์จึงสามารถเคลื่อนไหวได้สะดวกยิ่งขึ้น เพราะญี่ปุ่นเข้าควบคุมเฉพาะเมืองใหญ่ที่สำคัญ ๆ และเส้นทางคมนาคมระหว่างที่ตั้งทางทหารของญี่ปุ่นเองเท่านั้น^๓ เวียดนามห์ได้ใช้โอกาสนี้ขยายอิทธิพลออกไปในหมู่ประชาชน ในที่สุดวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๔๘๔ (ค.ศ. ๑๙๔๕) จึงได้ทำการยึดอำนาจในฮานอย และโฮจิมินห์ประกาศสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๔๘๔ (ค.ศ. ๑๙๔๕)^๔

สำหรับกัมพูชา เวียดนามห์ก็พยายามส่งคนเข้าไปแสวงหาแนวร่วมโดยเข้าไปรวมต่อสู้กับพวกเขมรชาตินิยมในเขมรต่ำของโคชินจีน และได้ร่วมกันก่อตั้งแนวร่วมแห่งชาติ (United National Front) ขึ้นตั้งแต่ญี่ปุ่นยังมีครองอินโดจีน แนวร่วมแห่งชาตินี้มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบเวียดนามในการต่อสู้เพื่อโค่นเอกราช จากการปฏิบัติในทำนองเดียวกับ

^๑ Brown, "Exporting Insurgency: The Communists in Cambodia," p.138.

^๒ Ibid.

^๓ Lancaster, The Emancipation of French Indochina, p.116.

^๔ Joseph Buttinger, The Smaller Dragon: A Political History of Vietnam (New York: Frederick A. Praeger, Publishers, 1958), pp.444-445.

เวียคมินท์ คือ พยายามบ่อนทำลายอำนาจของฝรั่งเศส จึงเรียกกันว่า เขมรเวียคมินท์^๑ เวียคมินท์และแนวร่วมแห่งชาติได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการบริหารชั่วคราวแห่งเวียคนามใต้ (Provisional Executive Committee for South Vietnam) ในตอนปลายปี ๒๔๘๘ (ค.ศ. ๑๙๔๕)^๒ ดังนั้น เวียคมินท์จึงติดต่อได้เฉพาะชาวเขมรในโคชินจีนและชาวญวนในกัมพูชา โดยไม่ได้รับความสนับสนุนจากชาวเขมรในกัมพูชาที่เห็นว่าการต่อสู้กับฝรั่งเศสของชาวญวนนั้นไม่เกี่ยวข้องกับกัมพูชาแต่อย่างใด^๓ อย่างไรก็ตาม เวียคมินท์เป็นกลุ่มฝ่ายซ้ายต่อต้านลัทธิอาณานิคมกลุ่มเดียวที่ปฏิบัติการอยู่ในกัมพูชา^๔ ในขณะที่ในเวียคนามมีอยู่หลายกลุ่ม

ในเรื่องนี้ รัฐบาลพล พต ไค่กล่าวหาเวียคนามว่า ชาวเขมรในภาคตะวันตกเฉียงใต้และภาคตะวันออกของกัมพูชาถูกลักพาตัวไปเป็นจำนวนมาก เพื่อนำไปฝึกและใช้ประโยชน์สำหรับการดำเนินนโยบายสถาปนาสหพันธ์อินโดจีนในกัมพูชา ทำให้เขมรเวียคมินท์มีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกมากและสามารถขยายขอบเขตปฏิบัติการออกไปจนถึงภาคตะวันตกเฉียงเหนือของกัมพูชา ต่อมา เวียคมินท์ได้จัดตั้งฐานปฏิบัติการทางทหารและทางการ เมืองขึ้นในภาคตะวันออกของจังหวัดสะตึงเตรง เพราะพวกนี้ไม่มีทั้งดินแดนและฐานปฏิบัติการอยู่ในประเทศของตนเองเลย ในขณะเดียวกันเขมรเวียคมินท์ก็แบ่งกัมพูชาเป็นภาค เขต จังหวัด อำเภอ และคอมมูน มีคณะกรรมการสำหรับควบคุมและ

^๑ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, "ข้างฝั่งเวียง," สยามรัฐ (๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๒๒): ๗.

^๒

Lancaster, The Emancipation of French Indochina, p.118.

^๓ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, "ข้างฝั่งเวียง," สยามรัฐ (๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๒๒): ๗.

^๔

Osborne, "Kampuchea and Viet Nam...", p.257.

ปกครองกัมพูชา แมวอาจครต่าง ๆ จะมีชื่อเป็นเขมร แต่องค์ประกอบล้วนแต่เป็น
 เวียดนามทั้งสิ้น^๑ ส่วนเขมร เวียดนามนั้นก็เพียงเจ้าหน้าที่ระดับล่างที่ไม่มีความสำคัญ
 เจ้าสีหนุโศกลาวว่า "ข้าพเจ้าไม่ปฏิเสธว่าพวกเขามีบทบาทในปี ค.ศ. ๑๙๕๓-๑๙๕๔
 แต่ข้าพเจ้าเชื่อว่าพวกเขารับใช้พวกเวียดนามมากกว่าที่จะรับใช้กัมพูชา แต่พวกนี้มีจำนวน
 และอำนาจไม่มากนัก"^๒

ในการประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีน ครั้งที่สอง เมื่อเดือน
 กุมภาพันธ์ ๑๙๕๑ เครื่องจีนห์ เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีน ได้เสนอ
 โครงการทางการเมืองที่ชื่อว่า

นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๓๐ ที่อินโดจีนยังเป็นอาณานิคม ประชาชนของเวียดนาม
 กัมพูชา และลาว ภายใต้การนำของชนชั้นกรรมกรและพรรค ๆ ใดรวมกันต่อสู้
 กับลัทธิอาณานิคมของฝรั่งเศส ในขณะที่ขบวนการปฏิวัติในเวียดนาม กัมพูชา และ
 ลาว ได้พัฒนาก้าวหน้าไป และประชาชาติทั้งสามก็ได้เติบโตเป็นสามรัฐที่แยก
 จากกัน ภาระกิจของการปฏิวัติของประชาชาติทั้งสามคงมุ่งที่จะต่อสู้กับ
 จักรวรรดินิยมต่อไป แมวจะใช้วิธีการที่แตกต่างกันออกไป^๓

ดังนั้น สมัชชาจึงได้มีมติว่า

โดยที่ได้เกิดสภาพการณ์ใหม่ในอินโดจีนและในโลก เวียดนามจะตั้งพรรคกรรมกร
 เวียดนาม ที่มีโครงการทางการเมืองและธรรมเนียมที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ใน

^๑ Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea,
 Department of Press and Information, Black Paper . . . , pp.21-22.

^๒ นโรคมสีหนุ, อินโดจีน : ทัศนะจากปักกิ่ง, หน้า ๕๗.

^๓ Vietnam Courier, Kampuchea Dossier I, pp.97-98.

เวียดนาม ลาว และกัมพูชาก็จะตั้งองค์กรปฏิวัติของตนเองขึ้นตามลำดับ ซึ่งก็จะ
เหมาะสมกับแต่ละประเทศ^๑

พรรคการเมืองของพวกคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนจึงได้เกิดขึ้นมาสามพรรค คือ พรรคกรรมกร
เวียดนาม (Vietnam Workers' Party) พรรคปฏิวัติประชาชนกัมพูชา (Cambodian
People's Revolutionary Party) และพรรคปฏิวัติประชาชนลาว (Lao People's
Revolutionary Party)

เมื่อกัมพูชาได้รับเอกราชและกองทหารฝรั่ง เสลอนตัวออกไปจากกัมพูชาในเดือน
พฤศจิกายน ๒๕๔๖ (ค.ศ. ๑๙๕๓) พวกเขมรอิสระและเขมร เวียดนามบางส่วนได้เข้า
สู่วามักคิดคือรัฐบาลกัมพูชา แต่การปฏิบัติการของ เวียดนามที่ในกัมพูชากลับเพิ่มมากขึ้น ทำให้
รัฐบาลกัมพูชาต้องไขกำลังทหาร เขาปราบปรามอย่างรุนแรง เวียดนามที่จึงส่งทหารผ่าน
ลาว เขาไปในกัมพูชาอีกประมาณสามกองพันเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๔๗ (ค.ศ. ๑๙๕๔)^๒
ทั้งที่ขณะนั้นกำลังมีการประชุมที่เจนีวา เพื่อพิจารณาปัญหาอินโดจีนอยู่ และรัฐบาลกัมพูชา
ก็ไม่สามารถผลักดันให้เวียดนามออกจากกัมพูชาด้วย อย่างไรก็ตาม ฝ่ายคอมมิวนิสต์
เวียดนามได้ให้การรับรองฐานะรัฐบาลของ เจาสีหนุ่ยอย่างเต็มที่ในการประชุมนั้น โดยที่
เห็นได้ชัดเจนจากการไม่พยายามเรียกร้องให้พวกคอมมิวนิสต์กัมพูชาได้มีสิทธิในการ
เข้าร่วมอภิปรายในที่ประชุมแต่อย่างใด ทั้งที่ได้มีการเรียกร้องให้แกพวกคอมมิวนิสต์ลาว
ซึ่งก็ไม่เคยล ยิงไปกว่านั้น ประเทศคอมมิวนิสต์นับตั้งแต่สหภาพโซเวียต สาธารณรัฐ
ประชาชนจีน จนถึงเวียดนามเหนือ ได้กดดันให้พวกคอมมิวนิสต์กัมพูชายอมรับรัฐบาล
ของเจาสีหนุ่ยด้วย^๓

^๑ Ibid., p.98.

^๒ โธมัส สี่หนุ, อินโดจีน: ทัศนะจากปักกิ่ง, หน้า ๕๗-๕๘

^๓ Nayan Chanda, "The Pieces Begin to Fit," Far Eastern
Economic Review 99 (October 21, 1977): 21.

ภายหลังการประชุมที่เจนีวา ๒๕๕๗ (ค.ศ. ๑๙๕๕) พรรคปฏิวัติประชาชนกัมพูชาซึ่งเคยใช้นโยบายต่อต้านฝรั่งเศสด้วยกำลังอาวุธ ก็ได้เปลี่ยนยุทธศาสตร์การต่อสู้ โดยการวางอาวุธแล้วเข้าร่วมในการเลือกตั้ง เพื่อกำเนินการต่อสู้ด้วยวิถีทางรัฐสภา แมวาทเลือกตั้งทั่วไปเดือนกันยายน ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๑๙๕๕) สมาชิกพรรคปฏิวัติแห่งชาติประชาชนกัมพูชาจะไม่ได้รับเลือกตั้งเลย แต่เมื่อคิดอัตราคะแนนเสียงที่ได้รับแล้ว พรรคปฏิวัติประชาชนกัมพูชาได้ร้อยละ ๔ ของคะแนนเสียงทั่วประเทศ ซึ่งในบางเขตเลือกตั้งได้ถึงร้อยละ ๔๐ ของคะแนนเสียงในเขตนั้น แต่ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งต่อมาในเดือนมีนาคม ๒๕๐๑ (ค.ศ. ๑๙๕๘) พรรคปฏิวัติประชาชนกัมพูชากลับไม่ได้รับความสนับสนุนจากชาวเขมรเลย ในครั้งนี้ตั้งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียวคือที่พนมเปญ ซึ่งประชาชนที่มีความตื่นตัวทางการเมืองสูงสุด ก็ได้รับคะแนนเสียงน้อยมาก

วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๐๓ (ค.ศ. ๑๙๖๐) มีการประกาศตั้งพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา (Communist Party of Kampuchea) โดยกลุ่มนักปฏิวัติเขมร ซึ่งคงจะมองเห็นความล้มเหลวของพรรคปฏิวัติประชาชนกัมพูชา แมวาทในตอนแรกนักปฏิวัติกลุ่มนี้จะถือและยอมรับว่าเป็นผู้สืบทอดอุดมการณ์ปฏิวัติมาจากพรรคปฏิวัติประชาชนกัมพูชา แต่ต่อมาเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาเกิดความขัดแย้งกับ เวียดนามอย่างรุนแรงในปี ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) ก็ไม่ยอมรับการสืบทอดนั้น

เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๖) พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาได้จัดงานเฉลิมฉลองวันครบรอบ ๒๕ ปีแห่งการก่อตั้งพรรค ฯ ซึ่งหมายถึงว่าพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา

๑ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, "ข้างดั่งเวียง," สยามรัฐ (๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒): ๗.

มีกำเนิดที่สืบเนื่องมาจากพรรคปฏิวัติประชาชนกัมพูชา ที่ก่อตั้งขึ้นในปี ๒๕๔๕ (ค.ศ. ๑๙๕๑)^๑ แต่ในเดือนธันวาคม ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) กลับครองครบรอบ ๑๗ ปีของการก่อตั้งพรรค ฯ โดยอ้างว่า พรรคปฏิวัติประชาชนกัมพูชาได้สลายตัวลงไปก่อนแล้ว เพราะหลังการเลือกตั้งทั่วไปปี ๒๕๔๘ (ค.ศ. ๑๙๕๕) สมาชิกที่ได้รับการฝึกจากเวียดนามได้แตกแยกกันไป บางก็ละทิ้งการต่อสู้ บางก็ทรยศและเข้าร่วมกับศัตรู สรุปว่าพวกนี้เลิกคิดปฏิวัติไปแล้ว^๒ แต่พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาได้ก่อกำเนิดขึ้นด้วยการร่วมมือของนักปฏิวัติเขมรแท้ ๆ เพื่อทำการต่อสู้ต่อไป ซึ่งก็ได้มีมติสมัชชาพรรคปฏิวัติประชาชนกัมพูชาได้เข้าร่วมด้วย โดยยอมรับการนำของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา

ในช่วงทศวรรษที่ ๒๕๐๐ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม (หมายถึงพรรคกรรมกรเวียดนาม) มิได้ให้การรับรองพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาอย่างเป็นทางการ เพราะนอกจากจะต้องกังวลกับการต่อสู้ภายในเวียดนามเองแล้ว ยังต้องให้ความสนใจและความช่วยเหลือขบวนการคอมมิวนิสต์ในลาว ซึ่งเป็นเวทีสำคัญของการต่อสู้ระหว่างมหาอำนาจมาตั้งแต่การประชุมเจนีวา ๒๕๔๗ (ค.ศ. ๑๙๕๔) และความมั่นคงของเวียดนามเหนือก็มีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในลาวมากกว่ากัมพูชาด้วย เจ้าสีหนุประสบความสำเร็จในการดำเนินนโยบายเพื่อความเป็นกลางอันเป็นประโยชน์ต่อเวียดนามเหนือ รัฐบาลของเจ้าสีหนุจึงได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ เวียดนามเหนือไม่กล้าสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาด้วยเกรงว่าจะทำให้เจ้าสีหนุไม่พอใจ และเวียดนามเหนือจะประสบกับอุปสรรคในการติดต่อกับรัฐบาลกัมพูชา พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาจึงอยู่ในฐานะอ่อนแอ มีสมาชิกจำนวนน้อยมาก และโคกเคี้ยวทางการ เมือง

^๑ Vietnam Courier, Kampuchea Dossier I, p.57.

^๒ Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea, Department of Press and Information, Black Paper . . . , p.37.

ในปี ๒๕๐๘ (ค.ศ. ๑๙๖๕) พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาส่งคณะผู้แทนไปยัง
ต่างประเทศเป็นครั้งแรก มีพล พต เลขาธิการพรรค ฯ เป็นหัวหน้าคณะไปเยือนฮานอย
และไคเจียวจากที่ผู้แทนของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามควย พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม
พยายามอย่างยิ่งที่จะหันเหแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา โดยเฉพาะเรื่องการ
ใช้กำลังอาวุธ เข้ามวลารัฐบาล โดยแนะนำให้ยุติการต่อสู้แล้วรอนกว่าเวียดนามจะ
ประสพชัยชนะ แล้วเวียดนามก็จะเข้าไปช่วยปลดปล่อยกัมพูชา เลควนซึ่ง เป็นหัวหน้า
คณะผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม กล่าวว่า เป็นไปไม่ได้ที่ประเทศในโลกปัจจุบันจะ
อยู่กันโดยยึดมั่นในเอกราชและอธิปไตยอย่างเคร่งครัด ประเทศหนึ่ง ๆ ต้องพึ่งพาอาศัย
ประเทศอื่น ๆ ซึ่งเวียดนามก็เป็นอย่างนี้เหมือนกัน สำหรับประเทศทั้งสามคือ เวียดนาม
กัมพูชา และลาว ต่างก็ต้องช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกัน^๑ แต่พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา
ก็ยังคงยืนยันที่จะดำเนินนโยบายการต่อสู้ควยกำลังประสานกับการต่อสู้ทางการ เมืองต่อไป

ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๐ (ค.ศ. ๑๙๖๗) ได้เกิดการจลาจลต่อต้านรัฐบาล
ขึ้นที่เมืองสามดอต จังหวัดพระตะบอง เนื่องจากกรมการจังหวัดมีโครงการสร้างโรงงาน
น้ำตาลขึ้นที่เมืองนั้น และมีการเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างโรงงาน แต่การจ่ายค่าที่ดินต่ำมาก
ไม่เป็นที่พอใจของประชาชน^๒ พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาจึง เข้าปลุกระดมให้ประชาชน
ต่อต้านรัฐบาลอย่างเปิดเผย รัฐบาลต้องส่งทหารไปปราบปราม และได้สร้างความ
เสียหายอย่างมาก ประชาชนจำนวนมากหลบหนีไปร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาเพื่อ
ต่อสู้กับทหารรัฐบาล การกระทำของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาครั้งนี้ทำให้พรรค ฯ
เสียชื่อเสียงอย่างมาก พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามกล่าวโจมตีพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาอย่าง
รุนแรง สมาชิกและผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาที่นิยมเวียดนามก็ได้แสดงความไม่เห็นด้วย

^๑ Ibid.

^๒ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, "ข้างฝั่งเวียง," สยามรัฐ (๑๗ กุมภาพันธ์

กับผู้นำอื่น ๆ^๑ และพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้ส่งสมาชิกเข้าไปพยายามชักจูงไม่ให้ พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาใช้วิธีการต่อสู้ควยกำลังอาวุธต่อไป^๒ แต่พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา กลับต่อสู้หนักยิ่งขึ้น นับเป็นการ เริ่มต้นการต่อสู้ควยกำลังอย่างรุนแรงระหว่างรัฐบาล กัมพูชากับพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา

พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาไม่ได้อาศัยความช่วยเหลือจากพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม แต่อย่างใดในระหว่างการต่อสู้กับทหารรัฐบาลกัมพูชาระหว่างปี ๒๕๑๑ (ค.ศ. ๑๙๖๘) ถึง ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) แต่พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาก็หวังที่จะให้พรรคคอมมิวนิสต์ เวียดนามอยู่เฉย ๆ และยุติการกระทำที่ต่อต้านการปฏิวัติของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา แทนนอกจากพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามจะส่งคอมมิวนิสต์ชาว เขมรที่นิยม เวียดนามแทรกซึม เข้าไปในพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาแล้ว ทหารเวียดนามที่เข้าไปหลบซ่อนอยู่ในดินแดน กัมพูชาก็ยังได้โจมตีกองกำลังปฏิวัติกัมพูชาอีกด้วย^๓ มิตรภาพและความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันที่เวียดนามกล่าวถึงอยู่เสมอ ๆ กลายเป็นคำพูดที่ปราศจากความหมายโดย ลิ่น เจียง

พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาส่งคณะผู้แทนไปเยือนฮานอยอีกครั้งหนึ่ง เมื่อปลายปี ๒๕๑๒ (ค.ศ. ๑๙๖๙) พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้แสดงความไม่พอใจและต่อต้าน การทำสงครามประชาชนของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา พร้อมทั้งยืนยันให้พรรค คอมมิวนิสต์กัมพูชาวางอาวุธและยุติสงครามเสีย เลควนไคกล่าววว่า "จากประสบการณ์ ของ เวียดนาม การต่อสู้ควยกำลังอาวุธ เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง สหายกัมพูชาควรจะรอ

^๑ David P. Chandler, "Changing Cambodia," Current History 59 (December 1970): 335.

^๒ Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea, Department of Press and Information, Black Paper..., p.47.

^๓ Ibid., p.34.

จนกว่าเรา [เวียคนาม] ใดชัยชนะ และเมื่อนั้นเราจะทำการโจมตีอีกเพียงครั้งเดียว แล้วพมเปญก็จะได้รับการปลดปล่อย^{๑๑} เหตุผลของการกล่าวเช่นนี้ นอกจากจะต้องการให้พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาของฟุงพาสัยและต้องขึ้นกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียคนามแล้ว เวียคนามยัง เกรงว่าลาพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาจะเป็นการต่อสู้ต่อไป พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาก็จะสามารถพัฒนาตัวเองขึ้นเป็นขบวนการปฏิวัติที่แข็งแกร่งในทุก ๆ ด้าน และเป็นตัวของตัวเอง และในขณะที่เดียวกันพรรคคอมมิวนิสต์เวียคนามก็จำเป็นต้องรักษาความสัมพันธ์กับรัฐบาลกัมพูชา เพื่อได้รับความช่วยเหลือที่จำเป็นสำหรับการทำสงครามในเวียคนามใต้ การปฏิบัติการของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาอาจจะเป็นอันตรายต่อความสัมพันธ์นี้ไคอย่างมาก แต่สำหรับพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาแล้ว การยุติสงครามประชาชนยอมหมายถึงการทำลายขบวนการปฏิวัติทั้งหมด และจะต้องถูกตำหนิติเตียนอย่างรุนแรงว่าไม่ยึดมั่นในอุดมการณ์ และแม้ว่าจะยังคงดำเนินการต่อสู้ทางการเมืองต่อไปเพียงด้านเดียว ในใม่รัฐบาลก็จะสามารถทำลายรากฐานของขบวนการปฏิวัติจนหมดสิ้น ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาต้องตัดสินใจทำสงครามประชาชนเพื่อความอยู่รอดของตนเอง

เมื่อเสร็จสิ้นการเจรจาที่ฮานอย คณะผู้แทนของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาได้เดินทางต่อไปยังปักกิ่ง เพื่อเจรจากับพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในระหว่างการเจรจานั้น ก็เกิดการรัฐประหารขึ้นในกัมพูชาเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) และวันต่อมา เจาสีหนุก็เดินทางไปยังปักกิ่ง

ควยการสนับสนุนและให้กำลังใจของจีน เจาสีหนุตัดสินใจที่จะทำการต่อสู้กับรัฐบาลใหม่ของกัมพูชา และในระหว่างที่กำลังเตรียมร่างคำปราศรัยต่าง ๆ อยู่ ณ คณะผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาซึ่งก็กำลังอยู่ในปักกิ่ง ก็ได้มีโอกาสศึกษาร่าง เหล่านั้นควย

^{๑๑}Ibid., pp.39-40.

โดยผ่านทางผู้นำจีน พล พต เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาได้แจ้งท่าทีของพรรค
 ต่อเจาสีหนุว่า "ประการแรก จะอยู่เคียงข้างฝ่ายต่อต้านรัฐบาลใหม่ และประการที่
 สอง ยินดีจะยื่นมือช่วยภายในกรอบของแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชา เพื่อรวบรวมพลังแห่ง
 ชาติขึ้นมา โดยที่กองกำลังประชาธิปไตยก็อยู่ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์แห่ง
 กัมพูชาแล้ว"^๑ และด้วยเหตุนี้เอง คำประกาศวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐)
 เรื่องการตั้งแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชา (The National United Front of
 Kampuchea) และรัฐบาลของพระเจ้าอู๋หัวเพื่อเอกภาพของชาติกัมพูชา (The Royal
 Government of National Union of Cambodia) จึงไม่ปรากฏปัญหาเรื่อง
 ลัทธิสังคมนิยมหรือคอมมิวนิสต์แต่อย่างใด^๒ และในวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๓ (ค.ศ.
 ๑๙๗๐) เขียว สัมพันธ์, ฮู ยุน และฮู นิม ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์แห่งกัมพูชาก็ได้ประกาศ
 สนับสนุนนโยบายของเจาสีหนุ^๓ และนำพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาเข้าร่วมในรัฐบาล
 พลัดถิ่นของเจาสีหนุที่ปักกิ่งด้วย

ฟามวันคงได้เดินทางถึงปักกิ่งในเวลาต่อมา "เพื่อแสดงความยินดีในการ
 ตกลงใจต่อสุขของชาวเขา [เจาสีหนุ] และให้คำรับรองแก่เขาว่า เวียดนามเหนือ
 จะให้ความช่วยเหลือและประกันหลักการไม่แบ่งแยกดินแดนกัมพูชา"^๔ วันที่ ๒๕
 มีนาคม ๑๙๗๐ รัฐบาลเวียดนามเหนือก็ได้ประกาศว่า

สืบเนื่องจากหลักการที่ว่า การปลดแอกกัมพูชาเป็นงานหน้าที่ของชาวเขมร
 รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามขอประกาศสนับสนุนอย่างเต็มที่

^๑ Ibid., p.44.

^๒ Ibid., p.45.

^๓ Vietnam Courier, Kampuchea Dossier I, p.61.

^๔ นโรคมสีหนุ, อินโดจีน : ทัศนะจากปักกิ่ง, หน้า ๑๘๗.

ต่อคำประกาศโครงการ ๕ ประการ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๗๐ ของ
สมเด็จเจ้าพระยาธิบดี . . . ด้วยจิตใจแห่งความเคารพซึ่งกันและกัน ความเป็น
อันหนึ่งอันเดียวกัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประชาชนแห่งเวียตนามจะ
สนับสนุนอย่างสุดจิตใจต่อความพยายามอันชอบธรรมของชาวเขมร^๑

เมื่อฟามวันคัง โค้พบปะกับคณะผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาในปักกิ่ง ก็ได้
แสดงความเป็นมิตรอย่างอบอุ่น ซึ่งตรงกันข้ามกับท่าทีที่ต่อต้านพรรค ๆ ในระหว่าง
การเจรจาที่ฮานอยก่อนหน้านี้ไม่นาน^๒ ในขณะที่เดียวกันฟามวันคังก็ได้ขอร้องให้
ผู้นำจีนช่วยเจรจากับพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาให้ยินยอมร่วมมือและช่วยเหลือ เวียตนามเหนือ
และ เวียดนาม^๓ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้นำใหม่ของกัมพูชาทำรัฐประหารด้วยการสนับสนุน
ของสหรัฐอเมริกา จึงเป็นที่แน่นอนว่ารัฐบาลกัมพูชาจะต้องร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาและ
เวียตนามใต้ในการทำสงครามกับเวียตนามเหนือและ เวียดนาม ซึ่งมีผลโดยตรงต่อ
เวียตคองที่เข้าไปหลบซ่อนและตั้งฐานที่มั่นในดินแดนกัมพูชาให้ตกอยู่ในภาวะคับขัน และ
ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือจากพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา เวียตคองก็จะไม่มีที่หลบซ่อน
อีกต่อไป และจะประสบความหายนะในไม่ช้า ดังนั้น เมื่อคณะผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์
กัมพูชาเดินทางถึงฮานอยอีกครั้งหนึ่งในระหว่างการเดินทางกลับกัมพูชาจากปักกิ่ง
คณะผู้แทน ๆ จึงได้รับการต้อนรับด้วยความยินดีและอบอุ่นเป็นพิเศษ

วันที่ ๒๔-๒๕ เมษายน ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) มีการประชุมสุดยอดแห่ง
ประชาชนอินโดจีนขึ้นที่กวางโจว ระหว่างเจ้าสีหุน เจ้าสุภานุวงศ์ ฟามวันคัง และ

^๑ Vietnam Courier, Kampuchea Dossier I, p.61.

^๒ Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea, Department
of Press and Information, Black Paper..., p.46.

^๓ Ibid., p.48.

เหิงยงฮุโช เพื่อ "การวางแผนร่วมกันระหว่างพวกเราชาวอินโดจีน และประธาน
 ยุทธศาสตร์กับเป้าหมายของเราให้กลมกลืน"^๑ ฟามวันคงโคกกล่าวในที่ประชุมตอนหนึ่ง
 ว่า "ประชาชนเวียดนามและสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่
 ที่จะทำหน้าที่อย่างเต็มที่ในการสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
 ทางทหารระหว่างประเทศทั้งสามของเรา . . . เพื่อการต่อสู้กับศัตรูร่วมกัน"^๒
 และที่ประชุมได้ประกาศแถลงการณ์ร่วมฉบับหนึ่งที่

แสดงความคิดเห็นของเราสองประการที่เราได้ฟันกันไว้คือ ความเป็นอันหนึ่ง
 อันเดียวกันของอินโดจีน ลักษณะเฉพาะตัวของสงครามทั้งสามสมรภูมิและลักษณะ
 เฉพาะตัวของสงครามแต่ละแห่ง ความหมายของคำแถลงร่วมที่เราประกาศก็คือ
 เพื่ออินโดจีนอันสมัครสมานกันในความเคารพอธิปไตยของแต่ละฝ่ายโดยเด็ดขาด^๓

ผลของการประชุมครั้งนี้ได้สร้างความไม่พึงพอใจและความหวาดระแวงให้แก่
 พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาไม่น้อย เพราะได้แสดงถึงการก่อกวนร่วมมือกันระหว่างประเทศ
 ในอินโดจีนเพื่อต่อสู้กับศัตรูร่วมกันอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ไม่มีการติดต่อกันเช่นนั้นนับแต่
 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีนได้เลิกกลับไป พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาก็ยังคงระแวงว่า
 เวียดนามจะแผ่อิทธิพลครอบงำขบวนการปฏิวัติในอินโดจีนทั้งหมดอีก ดังนั้น เมื่อมีการ
 ประชุมแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชา เชียง ชารี ในฐานะผู้นำคนหนึ่งของพรรคคอมมิวนิสต์
 แห่งกัมพูชาได้เสนอรายงานซึ่งย่ำไว้ว่า

^๑ นโรคมสีหนุ, อินโดจีน : ทัศนะจากปักกิ่ง, หน้า ๑๘๘.

^๒ Vietnam Courier, Kampuchea Dossier I, p.62.

^๓ นโรคมสีหนุ, อินโดจีน : ทัศนะจากปักกิ่ง, หน้า ๑๘๑.

สัมพันธ์ภาพของ เรากับกองทัพประชาชนเวียดนามซึ่งรบ เพื่อการปลดปล่อยอินโดจีน มีเรื่องตอ้งคำนึงถึง เอกภรชอันสมบูรณของเราในแผนการณทุกประการที่ตอ้งปฏิบัติ รวมกับพื้นองพรบเหล่านั้น พวกเราเป็นเจ้าของประเทศกัมพูชา ไม่ใช่เวียดนาม เราเป็นพันธมิตรกันก็จริงอยู่ แตมิไคหมายคความว่าเป็นการยอมตัวลง เป็นผู้นอง หรือเป็น "เด็ก" กับ "ผู้ใหญ่" จำเป็นตองรักษาเกียรติภูมิ ความเสมอภาค เหาเทียมกัน และบุคลิกลักษณะของเขมรไว้ พวกเราพลพรรคไคดินเขมร /พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา/ จะไมยอมใ้มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในหลักการ สำคัญนี้ เป็นอันขาด^๑

ก่อนที่จะเดินทางออกจากสถานอยกลับไปกัมพูชา คณะผูแทนพรรคคอมมิวนิสต์ กัมพูชาไคเจรจากับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามอีกครั้งหนึ่งตามคำขอร้องของผู้นำเวียดนาม เพื่อพิจารณาปัญหาทางการทหาร เวียดนามยื่นข้อเสนอสี่ประการใ้พิจารณา คือ^๒

๑. ใ้จัดตั้งกองบัญชาการร่วมระหว่าง เวียดนามกับกัมพูชา
๒. เวียดนามจะใ้ปืน ๕,๐๐๐ กระบอกแก่พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา^๓
๓. เวียดนามขอใ้พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาช่วยเหลือในค่านตอไปนี้ตอไป แล่ง หลบซ่อนในดินแดนกัมพูชา เครื่องอำนวยการความสะดวกในการติดตอทางถนนในดินแดน กัมพูชาเพื่อสามารถเชื่อมตอการคมนาคมกับลาว ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ และ คานเสบียงอาหาร

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๗๖.

^๒ Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea, Department of Press and Information, Black Paper..., pp.50-51.

^๓ พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาอ้างว่าไม่เคยได้รับปืนเหล่านี้จากพรรคคอมมิวนิสต์ เวียดนามเลย: Ibid., p.57.

๔. ให้มีการปฏิบัติกรร่วมกันในระดับระหว่างประเทศเพื่อการคัดค้าน

จักรวรรดินิยมอเมริกาและพรรคพวก

คณะผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาได้ปฏิเสธข้อเสนองบประมาณแรก โดยอ้างว่า คณะผู้แทนได้เดินทางจากกัมพูชาตั้งแต่ก่อนการรัฐประหาร ดังนั้น จึงไม่สามารถคัดค้านใจ ในเรื่องนี้ได้ โดยที่ยังมิได้ปรึกษากับคณะกรรมการกลางของพรรค ฯ ก่อน ยิ่งไปกว่านั้น การตั้งกองบัญชาการรวมยังมีปัญหาอีกมาก ทั้งทางด้านการเมืองซึ่งจะทำให้การปฏิบัติของ กัมพูชาถูกมองว่ากระทำโดยไม่เป็นเอกเทศ ต้องอาศัยกำลังปฏิวัติจากเวียดนาม ซึ่งไม่ว่า จะเป็นประชาชนทั่วไป เจ่าสีหนุ หรือนายกรัฐมนตรีเพนนุทก็ไม่สามารถยอมรับได้ และในทาง ปฏิบัติ กองบัญชาการรวมนี้จะต้อง เป็นความร่วมมือที่มีความซับซ้อนมาก และอาจทำให้เกิด ความขัดแย้งกันได้ จึงควรที่ ฝ่ายจะดำเนินงานของตนไปแล้วร่วมมือกันอย่างปกติ ซึ่งที่จริงนั้น พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาก็ตระหนักอยู่แล้วว่า เวียดนามจะต้อง เป็นฝ่ายที่ รวบรวมอำนาจการควบคุมทุกอย่างในองค์กรนั้นดังที่เคยปฏิบัติมาแล้วในอดีต^๑ และ เรื่องนี้ เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชากล่าวหาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามใน เวลาต่อมาว่า พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามให้ความช่วยเหลือพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา ด้วยเหตุผลที่เห็นแก่ตัวมากกว่าต้องการช่วยให้ทำการปลดแอกกัมพูชาได้สำเร็จ^๒

อย่างไรก็ตาม ความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของกองกำลังของพรรค คอมมิวนิสต์กัมพูชา เป็นปรากฏการณ์สำคัญที่มีลักษณะพิเศษในประวัติศาสตร์การทหาร ยุคใหม่ พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาในตอนกลางทศวรรษที่ ๒๕๐๐ แทบจะไม่มีสิ่งที่พอ จะเรียกโคตรากองกำลัง โคสร้างกองทัพที่มีทหารถึง ๕๐,๐๐๐ คน ในเวลาเพียง สามปีหลังการโค่นล้มเจ่าสีหนุในปี ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) และเพิ่มเป็น ๗๐,๐๐๐ คน ก่อนที่จะได้รับชัยชนะในปี ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) นักวิเคราะห์ทางตะวันตกกลุ่มหนึ่ง

^๑ Ibid., pp.51-52.

^๒ Nayan Chanda, "Anatomy of the Conflict," Far Eastern

กล่าวว่ พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาตระหนักดีถึงความต้องการของ เวียดนามเหนือที่จะทำลาย ขบวนการคอมมิวนิสต์ของชาว เขมรมากกว่าจะช่วยพัฒนา และในขณะที่ยังไม่สามารถเข้าไป ครอบงำได้ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามก็จะต้องพยายามทำให้พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชามี บทบาทในทางที่เป็นประโยชน์แก่การปฏิวัติในเวียดนามใต้ให้มากที่สุด ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์ กัมพูชาพยายามก็คั่นไม่ให้พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม เข้าไป เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ของ พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชามากนัก^๑ เพราะการรับความช่วยเหลือจะช่วยเสริมสร้างอิทธิพล ให้แก่พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาจึงต้องรีบ เร่งสร้างกองทัพของ ตนเองก่อนที่เวียดนามจะส่งทหาร เข้าไปช่วยทำสงครามกับรัฐบาลใหม่ของกัมพูชา ใน ขณะเดียวกัน ก็มีนักวิเคราะห์อีกกลุ่มหนึ่งที่เห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาไม่สามารถสร้าง กองทัพโดยลำพังได้ในเวลาอันสั้นเช่นนี้ และกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชามี จำนวนเพิ่มขึ้นและเข้มแข็งขึ้นโดยชาวเขมรที่เข้าไปอยู่ในเวียดนามเหนือตั้งแต่สิบหกปีก่อน^๒ ซึ่งหมายถึงชาวเขมรที่เคยร่วมมือกับพวก เวียดนามเหนือซึ่ง เดินทางไปรับการศึกษาอบรมใน เวียดนามเหนือหลังจากที่ประสบความล้มเหลวในการต่อสู้ในวิถีทางรัฐสภาในช่วงปี ๒๕๕๓-๒๕๕๘ (ค.ศ. ๑๙๕๔-๑๙๕๕) เพราะเวียดนามเหนือกำลังพยายามเสริมสร้าง ความสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลเจ้าสีหนุอยู่ในขณะนั้น ประมาณว่าชาวเขมรที่ไปศึกษาจาก เวียดนามเหนือนี้มีไม่ เกินหกพันคน^๓ แต่ได้รับการฝึกเป็นอย่างดีมาแล้วจากเวียดนามเหนือ จึงเป็นประโยชน์ในการทำสงครามอย่างมาก การที่เวียดนามเหนือประกาศย่ำถึง ผลประโยชน์ร่วมกันของประชาชนอินโดจีนในการต่อสู้กับจักรวรรดินิยมและการชักจูงของ จีน พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาจึงยินยอมรับความช่วยเหลือจากพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม แต่ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาก็มิได้มีความเชื่อมั่นในความช่วยเหลือของพรรคคอมมิวนิสต์ เวียดนามเท่าใดนัก เห็นได้จากเมื่อต้นปี ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) ผู้นำคอมมิวนิสต์เขมร

^๑ Pike, Vietnam-Cambodia Conflict, p.5.

^๒ Osborne, "Kampuchea and Viet Nam...", pp.258-259.

^๓ Pike, Vietnam-Cambodia Conflict, p.6.

ได้กล่าวเตือนสมาชิกพรรค ฯ ให้ระวังการครอบงำของเวียคนาม และกล่าวต่อไปว่า ชาวเขมรไม่เคยลืมความจริงที่ชาวญวนได้พยายามมานับศตวรรษที่จะยึดครองกัมพูชาและผนวกโคจีนจีน แมวพรรคคอมมิวนิสต์เวียคนามจะปกครอง เวียคนามแทนที่จักพรรดิแล้วก็ตาม^๑

ไม่ว่าความขัดแย้งระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชากับพรรคคอมมิวนิสต์เวียคนามจะมีมากหรือน้อยเพียงใด พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาก็ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงที่จะร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียคนามได้ แมวว่าจะไม่มีองค์กรความร่วมมือทางทหารใด ๆ เพราะพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาปฏิเสธที่จะตั้งขึ้น แต่สำนักงานติดต่อเวียคนาม-กัมพูชา ที่จัดตั้งขึ้นโดยที่ประชุมสุดยอดของผู้นำประเทศในอินโดจีนที่กวางโจวเมื่อปี ๒๕๑๑ (ค.ศ. ๑๙๗๐) ก็ได้ดำเนินการเพื่อติดต่อประสานความสัมพันธ์ในสนามรบอยู่ตลอดเวลา ผู้นำระดับต่าง ๆ ก็ได้ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะในระยะสองถึงสามปีแรก ความช่วยเหลือจากเวียคนาม เหนือมีความสำคัญยิ่งต่อความเจริญเติบโตของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา พรรคคอมมิวนิสต์เวียคนามเข้าไปช่วยสร้างเขตปลดปล่อยที่มั่นคงในกัมพูชา แล้วก็ให้ชาวเขมรที่ได้รับการฝึกมาจากเวียคนามเหนือ เข้าปกครองและรับผิดชอบคานการทหารต่อไป^๒ การสังหารหมู่ชาวญวนในกัมพูชาเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) ทำให้ชาวญวนในกัมพูชามีทางเลือกไม่มากนัก คือ จะรอให้ถูกฆ่าทิ้งหรือจะยอมถูกส่งกลับไปเวียคนามได้ หรือไม่ก็เข้าร่วมขบวนการต่อต้านรัฐบาลของชาวเขมร ชาวญวนจำนวนนับหมื่น ๆ เลือกที่จะเข้าร่วมการต่อสู้กับฝ่ายเขมรแดง^๓ และชาวญวนพวกนี้มีความนิยม

^๑Chanda, "Anatomy of the Conflict," p.14.

^๒ฝ่ายกัมพูชาประกาศยุบสำนักงานนี้ในปี ๒๕๑๖ หลังจากการทำสนธิสัญญาสันติภาพที่ปารีส: Pike, Vietnam-Cambodia Conflict, p.6.

^๓ม.ร.ว. กิติยทิพย์ ปราโมช, "ข้างฝั่งเวียมน," สยามรัฐ (๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒): ๗.

^๔ในโรคมสี่หนู ให้สัมภาษณ์วีลเฟรด เบอ์เชท, สงครามระหว่างข้าพเจ้ากับ ซี.ไอ.เอ., แปลโดย สุทธินันท์ (กรุงเทพมหานคร : ดัณฐาน, ม.ป.ป.), หน้า ๒๔๘.

และความสัมพันธ์กับพวกเวียดนามก็อยู่บางแล้ว จึงสามารถดึงความช่วยเหลือจากพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้ไม่น้อย ทางด้านพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามก็ได้รับประโยชน์มหาศาลจากการร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์กับพวกราช เพราะได้อาศัยดินแดนกัมพูชาเป็นแหล่งหลบซ่อนตัวจากการกวาดล้างของทหารอเมริกันและเวียดนามใต้ ได้รับความช่วยเหลือจากพรรคคอมมิวนิสต์กับพวกราชด้านเศรษฐกิจ เส้นทางคมนาคมติดต่อและเสบียงอาหาร บรรดาองค์กรต่าง ๆ ของขบวนการปฏิวัติ รวมทั้งที่พักสำหรับกองทหารคลังสรรพาวุธ โรงพยาบาลและอื่น ๆ ต้องเข้าไปตั้งในกัมพูชา เนื่องจากไม่มีเขตปลอดภัยของตนเองในดินแดนเวียดนามใต้ เจ้าสีหนุกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

การปลดแอกเวียดนามใต้ในขั้นตอนสุดท้ายก็มีกัมพูชาเป็นสำคัญ . . . ในขณะที่เราปกป้องบริเวณปลอดภัยของเราและดำเนินการรุกอย่างหนักหน่วงกำลังของเราที่ต้องคอยโจมตีบริเวณชายแดนเพื่อเปิดเส้นทางรุกให้แก่พันธมิตรของเราในเวียดนามใต้ . . . จุดที่ใช้รุก / เข้าไปยังบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง / ใดก็คือการผานจังหวัดทางตะวันออกเฉียงใต้ของกัมพูชานั้นเอง^๑

และในขณะเดียวกัน ความร่วมมือก็ถูกจำกัดให้อยู่ในขอบเขตของความเสมอภาคกันและควยผลประโยชน์ที่เอื้อแก่กัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของขบวนการปฏิวัติในอินโดจีนที่พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามพยายามชักจูงให้เป็นที่ยอมรับนั้น ไม่เคยมีการนำมาปฏิบัติได้เลย

ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชากับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม คึง เกรียคมมากขึ้นเมื่อการเจรจาสันติภาพเวียดนามที่ปารีสกำลังมีการต่อรองกันอย่างหนักในปี ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) เวียดนามเริ่มกดดันให้พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชายอมเข้าร่วมในการเจรจาที่ปารีส เพื่อให้มีการหยุดยิงในกัมพูชาควย เวียดนามเหนือต้องการที่จะเจรจายุติกับสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้เพราะการปิดล้อมเมืองท่าของเวียดนามเหนือ

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๒๓.

และการทิ้งระเบิดอย่างหนักของสหรัฐอเมริกาเมื่อต้นปี ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) ทำให้ไม่สามารถดำเนินการสู้รบต่อไปได้ และยังคงต้องการความช่วยเหลือที่สหรัฐอเมริกาสัญญาว่า "จะช่วยเหลือรักษามาดแผลจากสงคราม และบูรณะฟื้นฟูประเทศ"^๑ อีกประการหนึ่ง เวียดนามตระหนักถึงความต้องการของสหรัฐอเมริกาที่จะถอนตัวจากสงครามเวียดนามอย่างเด็ดขาด ซึ่งเป็นโอกาสดีที่จะสามารถกันสหรัฐอเมริกาออกจากสงครามได้โดยสะดวก นอกจากนั้น เวียดนามยังต้องการที่จะให้การเจรจาที่ปารีสเหมือนกับการเจรจาที่เจนีวาปี ๒๕๕๗ (ค.ศ. ๑๙๕๔)^๒ ที่เวียดนาม ลาว และกัมพูชาเข้าร่วมเจรจาทันที ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มน้ำหนักในการเจรจาทันทีที่จะยุติสงครามกัน นับแต่กลางปี ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) มีการเจรจาระหว่างเวียดนามเหนือกับกัมพูชาทุกเดือน แต่ผู้แทนกัมพูชาไม่ยอมเจรจาเกี่ยวกับการเจรจาสันติภาพที่ปารีส^๓

ยุทธศาสตร์ของเรา /แนวร่วมแห่งชาติกัมพูชา/ มีอยู่หนึ่ง และผู้ใดจะแตะต้องมิได้

ก. เราจัดวางการประนีประนอมใด ๆ ทุกประการ และการแก้ปัญหาการเมืองทุกประการที่จะก่อให้เกิดปัญหาแกขอเรียกร้องขั้นมูลฐานของเราเรื่องความถูกต้องตามกฎหมายของรัฐบาลของพระเจ้าอยู่หัว เพื่อเอกภาพของชาติกัมพูชา และแก่การต่อต้านจักรวรรดินิยม^๔

ในเดือนตุลาคม ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) สหรัฐอเมริกากับเวียดนามเหนือสามารถทำความตกลงกันในโครงการกว้าง ๆ ของข้อตกลงสันติภาพแล้ว แต่เมื่อเจรจากันใน

^๑ จูชาติ กังวารกิจมงคล, "เวียดนาม : สงครามที่ยืดเยื้อหรือสันติภาพที่ยืนยาว," จุดสารชุดเบืองหลังเหตุการณ์ปัจจุบัน ๕๐ (เมษายน ๒๕๑๖): ๑๐.

^๒ Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea, Department of Press and Information, Black Paper..., p.71.

^๓ Ibid., p.72.

^๔ ไนโรคมสี่หนุ, อินโคจีน : ทศนะจากปักกิ่ง, หน้า ๑๗๘-๑๗๙.

รายละเอียดก็เกิดข้อขัดแย้งบางประการที่ทำให้การเจรจาล้มเหลวลง พรรคคอมมิวนิสต์
 กัมพูชาอ้างว่า สาเหตุที่ทำให้ทั้งสองเจือปนปฏิเสธรที่จะลงนามในข้อตกลงปารีสในเดือน
 ตุลาคม ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) ก็เพราะพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาปฏิเสธที่จะยอมเจรจ
 กับรัฐบาลลอนดอน เพื่อหยุดยิงในกัมพูชาตามแรงกดดันของเวียดนามเหนือ^๑ เจ้าหน้าที่
 การทูตเขมรประจำฮานอยกล่าวในภายหลังว่า การที่กัมพูชาไม่ยอมปฏิบัติตามในครั้ง
 นี้ทำให้ "ฝ่ายเวียดนามเหนือลงนามในข้อตกลง /สันติภาพ/ กับสหรัฐอเมริกา และ
 เครื่องบิน บี-๕๒ ที่เคยทิ้งระเบิดเวียดนามใต้ถูกส่งไปทิ้งระเบิดในกัมพูชาแทนเป็นเวลา
 ห้าเดือนครึ่ง"^๒

การที่เวียดนามเหนือทำสนธิสัญญาสันติภาพกับสหรัฐอเมริกาสร้างรอยร้าวครั้ง
 สำคัญอีกครั้งหนึ่งในความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชากับพรรคคอมมิวนิสต์
 เวียดนาม ฝ่ายเวียดนามเหนือได้ตอบโต้ท่าทีไม่พอใจของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาโดย
 การถอนที่ปรึกษาของตนบางส่วนที่ส่งเข้าไปช่วยกองกำลังของแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชา
 กลับออกไป^๓

แม้ว่าความไม่พอใจพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามจะเริ่มเกิดขึ้นในหมู่ผู้นำ
 พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา แต่ก็มีได้มีการแสดงออกมาน้อยๆ การติดต่อกันระหว่าง
 พรรคทั้งสองก็มีไต่สละพูดคุยลงอย่าง น้อยที่สุดก็ยังคงมีการพบปะเจรจาระหว่างผู้นำ
 เห็นได้จากการที่เฮียง ซารี กำลังเจรจากับผู้นำเวียดนามเหนือในฮานอยเมื่อ
 กลางเดือนเมษายน ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) ที่กองกำลังของแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชา
 สามารถยึดพนมเปญได้^๔ และในเดือนมิถุนายน ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) พล พต ได้

^๑ Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea,
 Department of Press and Information, Black Paper..., pp.72-73.

^๒ Chanda, "The Bloody Border: Vietnam Prepares for a
 Long War," p.20.

^๓ Pike, Vietnam-Cambodia Conflict, p.6.

^๔ Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea,
 Department of Press and Information, Black Paper..., p.67.

นำคณะผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาไปเยือนฮานอย พล พต กล่าววว่า

แม้ว่าเราจะได้รับชัยชนะมาด้วยความพยายามของเราเอง แต่เราก็ยังไม่สามารถบรรลุได้แก่ปราศจากความช่วยเหลือของพรรคแรงงานเวียดนาม /พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม/ กองทัพเวียดนามและมวลชนในโลกโดยเฉพาะชาวญวน ชาวเขา ขอยกตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจน เราเผชิญกับความยากลำบากมากมายในการต่อสู้ครั้งสุดท้ายในฤดูแดงของปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๗๕ ซึ่งนำไปสู่ชัยชนะในบั้นปลายนั้น พี่น้อง (ชาวญวน) ของเราใน /เวียดนาม/ภาคใต้ ซึ่งนำโดยพี่น้องทางเหนือ ก็ได้มีส่วนร่วมในการต่อสู้กับเราด้วย ขอให้ชาวเขาได้ใช้โอกาสนี้เพื่อแสดงความจริงใจและความขอบคุณอย่างลึกซึ้งต่อพรรคแรงงานเวียดนามและชาวญวน ทั้งพี่น้องทางเหนือและทางใต้ เมื่อใดที่เราประสบปัญหาอันยากลำบากท่านได้แสดงถึงความเข้าใจและหาวิธีการที่จะช่วยเรา และผลที่ตามมาก็คือเราสามารถที่จะเอาชนะความยากลำบากนั้นและก้าวต่อไปข้างหน้าสู่จุดหมายของการปฏิวัติ คือชัยชนะที่ได้รับในขณะนี้

คำกล่าวนี้ยืนยันได้อย่างดีว่าในตอนปลายสงคราม พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาไม่ได้รับความช่วยเหลือจากพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามมากนัก พล พตจึงสามารถกล่าวได้ว่า "ได้ชัยชนะมาด้วยความพยายามของเราเอง" สิ่งที่น่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งของการจำกัดการรับความช่วยเหลือจากเวียดนามจึงน่าจะเป็นความไม่พอใจบทบาทของเวียดนามเหนือในการเจรจาสันติภาพเวียดนามที่ปารีสนั่นเอง

ดูเหมือนว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อความรู้สึกของผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาที่พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามน่าจะเป็นความไม่ไว้วางใจชาวญวนที่ฝังรากลึกอยู่ในความรู้สึกของชาวเขมรทั่วไป เพราะไม่ว่าระดับของการติดต่อดังนั้นจะเพิ่มสูงขึ้นหรือลดน้อยถอยลง ปัจจัยนี้จะปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ เพียงแต่อาจจะชัดเจน

หรือไม่เท่านั้น ในขณะที่เวลานี้ก็มีอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนส่งเสริมปัจจัยแรกอยู่มาก นั่นคือ บทบาทของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเองที่ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาไม่คอยพอใจเท่าใดนัก ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงในภายหลังมีผลให้การวิเคราะห์บทบาทของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามต่อพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาในช่วงระหว่างสงครามว่าเป็นการมุ่งร้ายต่อพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาโดยตรง

นักวิเคราะห์ตะวันตกมีความเชื่อว่า การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างคนสองกลุ่มที่เพิ่มมากขึ้นจะช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ติดอกกันมากขึ้นไปด้วย โดยเป็นผลมาจากการที่ได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันไ้มากขึ้น ดังนั้น การที่สถานการณ์ผลักดันให้พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาต้องติดคอรวมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามอย่างมากในระหว่างปี ๒๕๑๓-๒๕๑๖ (ค.ศ. ๑๙๗๐-๑๙๗๓) น่าจะขจัดความไม่ไว้วางใจและความหวาดระแวงชาวญวนลงไปไ้มาก นอกจากนั้น การยึดถือในอุดมการณ์คอมมิวนิสต์เหมือนกันก็น่าจะยิ่งช่วยให้สามารถติดต่อกันได้ใกล้ชิดมากขึ้น แต่ทฤษฎีนี้ใช้อธิบายความสัมพันธ์ของพรรคทั้งสองได้เพียงระยะเดียวคือจนถึงปี ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) ที่ทั้งสองฝ่ายยังคงสามารถควบคุมความไม่พอใจและความขัดแย้งไว้ในขอบเขตจำกัดได้ จากการที่ไม่สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งให้หมดสิ้นไปได้โดยเร็ว ความไม่พอใจที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาย้อนกลับไปวิเคราะห์บทบาทของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามที่เป็นสาเหตุของความไม่พอใจนั้น ประกอบกับบทบาทของสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาที่นิยมเวียดนามที่พยายามแข่งอำนาจกับผู้นำเดิม ความหวาดระแวงชาวญวนจึงกลับมีอิทธิพลอีกครั้งหนึ่งและก็ไม่แน่ว่าแปลกใจที่มีผลให้วิเคราะห์บทบาทของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามออกมาในทางร้าย เห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามก็ไม่มี ความแตกต่างไปจากผู้นำเวียดนามสมัยก่อน ๆ ที่ยังคงต้องการจะขยายอำนาจ เขาไปครอบครองกัมพูชา เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาในฐานะผู้นำของประชาชนชาวเขมร ที่จะต่อต้านความพยายามนั้น สิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ก็คือ บทบาทที่ก้าวร้าวและคุกคามเวียดนาม ส่วนเวียดนามที่ได้รับความเดือดร้อนจากปฏิกริยาการก้าวร้าวของกัมพูชาก็ยอมจะต้องตอบโต้ในลักษณะที่เท่าเทียมกัน เพื่อจะได้ไม่เสียเปรียบและปรามให้กัมพูชาเลิกก้าวร้าวต่อเวียดนาม ปัญหาขัดแย้ง เรื่อง เส้นเขตแดนซึ่ง เป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขได้ด้วยการเจรจาถูกนำมาใช้เป็นเงื่อนไขในการแสดงความก้าวร้าวต่อกันอีกครั้งหนึ่ง